

VI Всеукраїнська науково-практична конференція «Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін», 26 жовтня 2023 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Кафедра обліку і оподаткування

«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»

**Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2023

УДК 657

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VI Всеукраїнської науково-практичної конференції.
м. Полтава, 26 жовтня 2023 р. Полтава, 2023. 900 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету:

КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету:

ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

МАЛИШКІН ОЛЕКСАНДР - д.е.н., професор, САРА, експерт з обліку та оподаткування

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

ЗОРЯ СВІТЛАНА - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

РИЛЄВ СЕРГІЙ - к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування Чернівецького торговельно-економічного інституту Державного торговельно-економічного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ПРИЙДАК ТЕТЯНА– к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, завідувач відділу з питань інтелектуальної власності Полтавського державного аграрного університету

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

© Автори, 2023

© Кафедра обліку і оподаткування, 2023

© Полтавський державний аграрний університет, 2023

МЕДВІДЬ ВІКТОРІЯ, д.е.н, професор,
професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин
ЄГОРОВА ОЛЕНА, к.е.н., доцент,
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ПРОБЛЕМИ БІЗНЕСУ ПОЛТАВЩИНИ 2023: РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

У розвитку будь-якого регіону України провідну роль відіграє взаємозв'язок «територіальна громада-населення-бізнес». Громада, в особі місцевої влади, по мірі своїх можливостей створює умови для бізнесу та життя населення, бізнес створює робочі місця та сплачує податки на формування бюджету громади. Потім частина місцевого бюджету реінвестується в інфраструктуру, яку використовують мешканці громади й бізнес. Отже, у розвитку бізнесу зацікавлені як окремі мешканці, так і громада у цілому.

Щоб ефективно підтримувати бізнес та стимулювати підприємництво місцевій владі треба чути бізнес і розуміти його потреби. Саме з такою метою проводяться опитування представників бізнесу. Такі опитування не замінюють статистичні дані щодо кількості підприємств, масштабів їх діяльності тощо. Вони спрямовані на виявлення проблем місцевого бізнесу з подальшим визначенням шляхів їх подолання.

З 19 травня по 15 червня 2023 р. у Щербанівській територіальній громаді Полтавського району Полтавської області проводилося соціологічне дослідження з метою визначення думки представників підприємств щодо оцінки стану місцевого бізнесу, виявлення наявних проблем та визначення її бачення стратегічного розвитку. В опитуванні взяли участь 20 підприємств (бізнесів), які переважно розташовані у найбільших населених пунктах громади – с. Розсошенці та с. Щербані. Вибіркове дослідження проводилося за принципом «основного масиву». Опитування відбувалося онлайн із залученням до проведення працівників виконавчого комітету Щербанівської сільської ради.

До опитування були залучені як підприємства (організації), в тому числі, середні та великі, які становили 50 % респондентів, інші 50 % – це фізичні особи-підприємці.

Серед респондентів є представники багатьох видів діяльності, найбільше займаються оптовою та роздрібною торгівлею, ремонтом автотранспортних засобів і мотоциклів, наданням інших видів послуг, сільським господарством і переробною промисловістю.

Бажаною для громади є ситуація, коли всі підприємства, які працюють на її території, у ній же зареєстровані (мають юридичну податкову адресу) і платять податки до місцевого бюджету. Проте, 15 % досліджених підприємств зареєстровані поза межами Щербанівської громади. Усі вони відносяться до категорії мікро- або малих, орієнтовний загальний обсяг податків та акцизів (без інших зборів), який вони планують сплатити у 2023 р. становив більше ніж

100 тис. грн. Ці цифри, звісно, не дають можливість навіть наближено визначити загальну суму податків, недоотриманих до бюджету Щербанівською громадою від усіх незареєстрованих на її території працюючих бізнесів. Проте, робота з такими підприємствами, стимулювання їх до перереєстрації за фактичним місцем діяльності, заслуговують на увагу місцевої влади.

Як правило, місцевий бізнес бере на роботу місцевих жителів. Отже, є залежність між забезпеченістю підприємств персоналом та ситуацією з працевлаштуванням в громаді. Більшість досліджених підприємств (65 %) не має проблем з укомплектуванням штату, проте, 35 % підприємств відчують нестачу кадрів. Підприємствам не вистачає переважно фахівців робітничих професій, до того ж це професій традиційно «чоловічих». Якщо порівняти потреби роботодавців із даними опитування мешканців громади можна побачити що «середньостатистичний безробітний» у Щербанівській громаді – це жінка з вищою освітою, яка навряд, є потенційним кандидатом на наявні вакансії.

Незважаючи на війну, розв'язану рф, місцевий бізнес з оптимізмом дивиться у майбутнє і планує розширення бізнесу у найближчі 1-2 роки. В тому числі 55 % підприємств планують розширити діяльність у населених пунктах Щербанівської ТГ і 10 % – поза її межами. 30 % підприємств планують продовжувати діяльність на попередньому рівні і лише 5 % планує скорочення.

З 5 найбільших платників податку до місцевого бюджету щонайменше 4 очікують у 2023 році зменшення сум сплати. Проте, за умови інвестицій у сумах, необхідних для реалізації їх стратегії, вони залишаться на попередніх рівнях.

Для подальшої роботи і сплати податків хоч б на рівні 2022 року підприємствам необхідні додаткові фінансові ресурси. 25 % досліджених суб'єктів діяльності вважають, що для реалізації бізнес-стратегії розвитку їм достатньо до 100 тис. грн додаткового фінансування, 45 % хотіли б отримати понад 1 млн грн, іншим додаткове фінансування не потрібне або вони не визначилися з необхідною сумою.

Групування підприємств/бізнесів за ознаками розміру, місця розташування та сфери діяльності не дало статистично значущих результатів щодо можливих тенденцій. Найінформативніші, на нашу думку, результати дало групування за періодом діяльності бізнесу на молоді підприємства (віком до 2-ох та 2-5 років), ті, які працюють 6-10 років та старші підприємства, які працюють понад 10 років.

Молодий бізнес (віком до 2-ох та 2-5 років) – це переважно мікро- та малі підприємства, діяльність яких досить різноманітна – послуги, освіта, адвокатські послуги, торгівля тощо. Усі вони планують розширяти бізнес у найближчі 2 роки, проте ще лише обдумують стратегію свого розвитку. Усі респонденти цієї групи зазначили що не відчують нестачу кадрів, але потребують додаткового фінансування, при цьому майже всі зазначили що для реалізації планів щодо розширення бізнесу потребують від 100 до 500 тис. грн

інвестицій. Внесок малого бізнесу у сплату податків до місцевого бюджету є, вочевидь, незначним (до 100 тис грн на рік на одне підприємство) і мало корелює із впливом війни та можливістю отримати додаткове фінансування.

Наступна група підприємств, які працюють на території громади 6-10 років, не мають проблем із штатом працівників, але лише одне з них планує розширювати бізнес. Причинами вони назвали переважно об'єктивні фактори, що діють в Україні – війна, макроекономічна ситуація тощо. Проте, такі підприємства теж хотіли б отримати додаткове фінансування. При цьому вони майже не взаємодіють з місцевою владою, а їх головне побажання щодо відносин – «не заважати».

Найбільше участь в опитуванні прийняло підприємств, які працюють вже понад 10 років. Ці бізнеси, які відносяться до різних видів діяльності, об'єднує їх те, що вони найбільше постраждали від впливу війни – це проявляється як у погіршенні ситуації з кадрами, так і у зменшенні очікуваних сум сплачених податків. Проте, це й найоптимістичніша група підприємців – половина з них хоче розширювати бізнес, інші більш стримано обережні й планують зберегти попередні масштаби діяльності. При цьому частина з цих підприємств не потребує додаткового фінансування (до речі, такий варіант зазначили лише бізнеси, старші за 10 років), а інша – хотіли б отримати фінансування у сумі понад 1 млн грн. На думку респондентів, такі інвестиції дали б прямий короткостроковий позитивний ефект і для громади – вони суттєво збільшили б надходження до місцевого бюджету у вигляді податків та збільшили кількість робочих місць.

Звісно, для успішного ведення бізнесу важливе не лише пряме інвестування, але й сприятливий бізнес-клімат.

За відповідями на питання «Що заважає Вам розвивати бізнес?» можна скласти антирейтинг чинників, з яких лідируючі позиції займають об'єктивні обставини, в яких наразі доводиться вести бізнес будь-якому українському підприємству і змінити які Щербанівська ТГ не у змозі.

Отже, на думку респондентів, чинниками, які перешкоджають їм розвивати бізнес є:

- воєнна ситуація в країні – 50 % від загальної кількості опитаних;
- високі ставки податків та зборів – 30 %;
- макроекономічна ситуація в країні та світі – 30 %;
- зміна кон'юнктури ринку, низький попит на продукцію – 25 %;
- відсутність коштів для розширення бізнесу, недоступність кредитних коштів – 25 %;
- відсутність землі для розширення бізнесу – 25 %;
- відсутність необхідної підтримки на рівні держави, центральних та регіональних органів влади – 20 %;
- відсутність достатньої кількості кваліфікованих працівників – 20 %;
- відсутність приміщення для розширення бізнесу, високі ціни на оренду – 15 %;

- відсутність необхідної підтримки на рівні громади – 10 %;
- перешкоди з боку регуляторних та/чи фіскальних органів – 10 %.

Факторами, що сприяють розвитку бізнесу, опитані вважають:

- наявність власних приміщень, інших ресурсів для розширення бізнесу – 57,9 %;
- наявність кваліфікованих працівників – 52,6 %;
- близькість до основних ринків/споживачів – 42,1 %;
- наявність інвестицій – 36,8 %;
- наявність унікальних ділових зв'язків, партнерств – 26,3 %;
- використання інноваційних технологій – 26,3 %;
- підтримка на рівні громади в межах їх повноважень – 21,1 %;
- доступність кредитних коштів – 15,8 %;
- державна та/або міжнародна підтримка – 10,5 %;
- розвиток профільного бізнес-об'єднання (асоціації тощо) – 10,5 %;
- «ми бізнес з України» (бренд «Made in UA») – 10,5 %.

На питання «Які дії мешканців громади, депутатів місцевої ради, виконавчого комітету ради, керівництва ради могли б допомогти в розвитку Вашого бізнесу?» респонденти надали лише 8 пропозицій, з яких 4 – «не заважати».

Отже, важливими для розвитку бізнесу є виважена податкова політика, забезпеченість кадрами необхідних професій, сприяння у пошуку інвестицій та/або грантів для підприємств.

Список використаних джерел:

1. Medvid V., Pylypenko V., Pylypenko N., Ustik T., Volchenko N., Vashchenko M. Factors of rural development in the context of decentralisation: empirical research. *Economic Annals-XXI*. 2019. Vol. 177(5–6). Pp. 126–140. <https://doi.org/10.21003/ea.V177-11>. (дата звернення: 27.09.2023)
2. Пилипенко В., Пилипенко Н., Хамініч С., Сокол П. Емпіричний аналіз соціально-економічних детермінант розвитку сільських і селищних територіальних громад. *Agricultural and Resource Economics*. 2022. Vol. 8. No. 2. Pp. 228–249. <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.02.12>. (дата звернення: 27.09.2023)

КОВБАСА ОЛЕКСАНДР, МИХАЙЛЕНКО СЕРГІЙ <i>Подолання проявів корупції в діяльності медичного закладу</i>	792
LUBCHENKO OLEXANDER Supervisor – ZAİKA SVITLANA , <i>The influence of the personal image of a civil servant on his professional success</i>	795
МЕДВІДЬ ВІКТОРІЯ, ЄГОРОВА ОЛЕНА <i>Проблеми бізнесу Полтавщини 2023: результати емпіричного дослідження</i>	798
ПУГАЧ ЮРІЙ Науковий керівник – БЄЛЯЄВА ОЛЕНА <i>Зміна парадигми публічного управління: інновації як ключовий стимул економічного зростання мікрорегіонів пріоритетного розвитку</i>	802
РІЗУН ВАДИМ Науковий керівник – БУРКОВСЬКА АННА <i>Особливості реалізації кадрової політики у державній владі</i>	805
СЛАВКОВА ОЛЕНА, КАМАЄВ СТАНІСЛАВ <i>Державне управління розвитком лісового господарства</i>	807
СЛАВКОВА ОЛЕНА, ПАРФЬОНОВ МАКСИМ <i>Державне управління лісовим та мисливським господарством</i>	810
СУРЖИК ЮЛІЯ <i>Проблеми екологічного розвитку малого підприємництва</i>	813
ТКАЧУК ЮРІЙ Науковий керівник - КАЛАЧЕВСЬКА ЛАРИСА <i>Участь молоді в процесі формування публічної служби</i>	815
ФЕТІСОВА ДАР'Я Науковий керівник: НАГАЄВ ВІКТОР <i>Теоретико-практичні засади розвитку соціально-психологічних методів та стилю керівництва в системі публічного управління та адміністрування</i>	817
ЩОКАЛО АНАСТАСІЯ, ЛЄБОВА ОЛЕНА Науковий керівник – САГАЧКО ЮЛІЯ <i>Вплив інформаційної цифровізації на комунікаційну діяльність в державному секторі</i>	821
8. ТУРИЗМ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА	
AVRIATA ANDRII Supervisor – ZAİKA SVITLANA , <i>The effect of globalization on the development of the tourist market</i>	825

